

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН **ДАР БОРАИ ПАЛАТАИ ҲИСОБИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

Бо қарори Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 3 майи соли 2023, № 1003

қабул карда шуд

Бо қарори Маҷлиси миллии
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 16 июни соли 2022, № 394

ҷонибдорӣ карда шуд

Қонуни мазкур, асосҳои ҳуқуқӣ, принципҳо, самтҳои фаъолият, ташкил, низом, сохтор, ваколатҳо, ҳуқуқу уҳдадорихо ва хизмат дар Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин тартиби таъминоти молиявӣ, моддӣ ва техникаи онро бо мақсади гузарондани аудити берунаи мустақили давлатӣ муайян менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Вазъи ҳуқуқии Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - Палатаи ҳисоб) мақоми олии аудити давлатӣ мебошад, ки аудити берунаи мустақили давлатиро оид ба баҳодихӣ ба лоиҳаи буҷети давлатӣ, ҳисоботи маҷмуии солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ ва истифодаи мақсадноку самараноки маблағҳо ва захираҳои давлатӣ анҷом медиҳад.

2. Ваколатҳои Палатаи ҳисоб вобаста ба гузарондани аудити берунаи мустақили давлатӣ нисбат ба ҳамаи шохҳои ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин ба объектҳои, ки воситаҳои буҷетиро истифода намудаанд, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқиашон, татбиқ мегарданд. Палатаи ҳисоб дорои ваколатҳои иҷроия, қонунгузор ва хифзи ҳуқуқ намебошад.

3. Палатаи ҳисоб наметавонад ба афзалият ва норасоӣҳои сиёсати давлатӣ дар соҳаи молияи давлатӣ ва истифодаи моликияти давлатӣ баҳо диҳад. Палатаи ҳисоб ба амалисозии сиёсати мазкур баҳо медиҳад ва аз натиҷаи он хулосаи худро пешниҳод менамояд.

4. Палатаи ҳисоб шахси ҳуқуқӣ буда, дорои муҳр бо тасвири Нишони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ном бо забони давлатӣ ва нишони худ аст. Низомномаи Палатаи ҳисоб ва низомнома дар бораи нишони Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон, тасвир ва тавсифи он бо пешниҳоди раиси Палатаи ҳисоб аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд. Мақоми ҷойгиршавии Палатаи ҳисоб пойтахти Ҷумҳурии Тоҷикистоншаҳри Душанбе мебошад.

5. Палатаи ҳисоб ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба фаъолияти худ ҳисобот медиҳад.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

1) **арзёбӣ** - омӯзиш, мулоҳиза, муҳокима ва таҳлили хавфҳои истифодаи мақсаднок ва самараноки воситаҳои буҷетӣ ва захираҳои давлатӣ;

2) **аудит** - арзёбии мустақили касбӣ, ки бо мақсади ҷамъоварӣ ва таҳлили маълумоти молиявӣ, ғайримолиявӣ ва такмили идоракунии захираҳои давлатӣ ва баҳисобгирии дурусти онҳо анҷом дода мешавад;

3) **аудити берунаи мустақили давлатӣ** - фаъолияти мақоми олии аудити давлатӣ оид ба арзёбии идоракунии дурусти воситаҳои буҷетӣ ва захираҳои давлатӣ, ки ба роҳбари объекти аудит тобеъ ва ҳисоботдиҳанда нест;

4) **аудити молиявӣ** - омӯзиш ва таҳлили низоми баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявии объекти аудит, ки ба қоруманди Палатаи ҳисоб имкон медиҳад оид ба дурустии

баҳисобгирии муҳосибӣ, ҳисоботи молиявӣ ва мутобиқати онҳо ба талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва стандартҳои соҳавӣ изҳори назар намояд;

5) **аудити мутобиқат** - арзёбии мутобиқати объекти аудит ба қонунгузории танзимкунандаи ҷаъолияти он;

6) **аудити самаранокӣ** - омӯзиш ва таҳлили ҷаъолияти объекти аудит оид ба сарфанокӣ, маҳсулноки ва натиҷанокӣ;

7) **аудитор** - корманди ваколатдори Палатаи ҳисоб, ки ҳуқуқи гузарондани ҷорабиниҳои аудиториро дорад;

8) **бархӯрди манфиатҳо** - ҳолате, ки ҳангоми он манфиатҳои шахсии корманди Палатаи ҳисоб ба талабот нисбат ба иҷрои софдилонан ҳолисонаи ваколатҳои хизматиӣ ӯ мувофиқат намекунад;

9) **воситаҳои бучетӣ** - маблағҳои бучети ҷумҳуриявӣ, маҳаллӣ, фонди мақсадноки давлатӣ, кумақҳои молиявӣ ва моликияти дар тавозуни корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигари давлатӣ инъикосгардида;

10) **воситаҳои фондҳои маҳсус** - фондҳои воситаҳои пулие, ки мувофиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби даромадҳо ё дар шакли ҳиссаҷудоқунӣ аз намудҳои алоҳидаи воридот ташаккул ёфта, барои амалисозии мақсадҳои мушаххас пешбинӣ шудаанд;

11) **воситаҳои ғайрибучетӣ** - воситаҳои давлатии дар ихтиёри муассисаҳои бучетибуда, ки ба бучети ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ мансубият надошта, аз ҳисоби манбаъҳои дигар ташаккул ёфтаанд;

12) **воситаҳои маҳсуси бучетӣ** - воситаҳои, ки ташкилоту муассисаҳои давлатӣ ғайр аз маблағҳои аз бучетҳои ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ ҷудошуда мегиранд. Воситаҳои маҳсус ин даромади ташкилоту муассиса мебошад, ки аз ғуруши мол, кор ва хизматрасонӣ ба даст овардааст;

13) **истиқодаи ғайрмақсадноки воситаҳои бучетӣ ва манбаъҳои ғайрибучетӣ** - хароҷоти ғайритаъйинотии воситаҳои бучетҳои ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ, инчунин воситаҳои фондҳои маҳсус ва воситаҳои ғайрибучетӣ;

14) **истиқодаи ғайрисамаранокӣ маблағ** - истиқодаи маблағ, воситаҳои ғайрибучетӣ ва маҳсус бидуни ба даст овардани натиҷаҳои пешбинишуда;

15) **корманди Палатаи ҳисоб** - шахси воқеие, ки бо тартиби муқарраргардида бо риояи талаботи таҳассусӣ ба мансаби хизмати давлатӣ дар Палатаи ҳисоб таъйин шуда, дорои шаҳодатномаи хизматӣ мебошад;

16) **корманди дигари Палатаи ҳисоб** - корманди Палатаи ҳисоб, ки ҳуқуқи гузарондани ҷорабиниҳои аудиториро надорад;

17) **маблағҳои давлатӣ** - воситаҳо (маблағҳо)-и пулие, ки аз ҷониби давлат барои амалисозии ҷаъолияти бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраргардида ба вазорату идораҳо, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигари давлатӣ, бонкҳо, ҷамъиятҳои саҳомӣ ва субъектҳои хоҷагидор, марказҳои татбиқи лоиҳаҳои сармояғузурӣ равона шудаанд ё бо қарорати Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалб гардидаанд;

18) **объекти аудит** - корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, ки бо аудит фаро гирифта шудаанд;

19) **ҷорабиниҳои аудиторӣ** - маҷмуи амалҳои касбии аудитор, ки тибқи тартиби муқаррарнамудаи стандартҳои аудит дар асоси барномаи аудиторӣ, омодагӣ, ҷамъоварии далелҳо, таҳияи ҳисоботу ҳулоса ва пешниҳоди тавсияҳо амалӣ карда мешаванд;

20) **ҷаъолияти амалиётӣ** - ҷаъолияти корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, ки манбаи воридоти воситаҳои пулӣ ва молии онҳо мебошад;

21) **ҳулосаи аудиторӣ Палатаи ҳисоб** - ҳуҷҷати расмӣ, ки мутобиқи стандартҳои аудит оид ба дурустии лоиҳаи бучети давлатӣ ва ҳисоботи маҷмуии иҷрои он, инчунин ҳисоботҳои маҷмуии ташкилоту муассисаҳои бучетӣ ва субъектҳои хоҷагидори давлатӣ таҳия ва пешниҳод мегардад.

Моддаи 3. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи Палатаи ҳисоб

Қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон дар бораи Палатаи ҳисоб ба Конститутсияи Қумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Қумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Доираи амали Қонуни мазкур

Қонуни мазкур нисбат ба аудити берунаи мустақили давлатии дар ҳудуди Қумҳурии Тоҷикистон, инчунин корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигари давлатии Қумҳурии Тоҷикистон, ки дар хориҷи кишвар фаъолият доранд, дар муносибат ба истифодаи мақсаднок ва самараноки воситаҳои бучетӣ ва ғайрибучетӣ, моликият ва захираҳои давлатӣ паҳн мегардад.

Моддаи 5. Принципҳои фаъолияти Палатаи ҳисоб

Фаъолияти Палатаи ҳисоб ба принципҳои зерин асос меёбад:

- 1) қонуният;
- 2) мустақилият;
- 3) масъулиятнокӣ;
- 4) дастҷамбӣ;
- 5) беғаразӣ, эътимоднокӣ ва поквичдонӣ;
- 6) махфият;
- 7) шаффофият дар доираи муқаррароти қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон;
- 8) риояи стандартҳои аудит;
- 9) риояи одоби касбӣ ва одоби хизматчиӣ давлатӣ.

Моддаи 6. Вазифаҳои Палатаи ҳисоб

Палатаи ҳисоб вазифаҳои зеринро иҷро менамояд:

1) пешниҳоди маълумоти саҳеҳ ва беғаразона ба Президенти Қумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Қумҳурии Тоҷикистон оид ба лоиҳаи бучети давлатӣ, ҳисоботи солонаи маҷмуии Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои бучети давлатӣ ва идоракунии захираҳои давлатӣ;

2) ташҳиси лоиҳаи бучети давлатӣ ва аудити ҳисоботи солонаи маҷмуии Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои бучети давлатӣ ва аз натиҷаи онҳо пешниҳод намудани хулоса ба Президенти Қумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Қумҳурии Тоҷикистон барои мусоидат ба назорати истифодаи мақсаднок ва самараноки маблағҳои гирифташуда ва харҷгардидаи бучети давлатӣ ва идоракунии зарурии захираҳои давлатӣ.

Моддаи 7. Ваколатҳои Палатаи ҳисоб

Ба ваколатҳои Палатаи ҳисоб мансубанд:

1) ташҳиси лоиҳаи бучети давлатӣ ва бо тартиби муқарраргардида пешниҳод кардани хулосаи аудиторӣ ба он;

2) аудити иҷрои бучети давлатӣ, бучети қумҳуриявӣ, фондҳои мақсадноки давлатӣ ва бучетҳои маҳаллӣ;

3) арзёбии фаъолияти мақомоти андоз, гумрук ва мақомоти дахлдори дигар вобаста ба иҷрои қисми даромади бучети давлатӣ;

4) аудити фаъолияти корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигари давлатӣ, ки маблағҳои давлатӣ, моликияти давлатӣ ва захираҳои давлатиро истифода намудаанд;

5) аудити фаъолияти корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, ки ҳиссаи давлат дар сармояи онҳо ба таври назоратшаванда маҳсуб меёбад, инчунин дар ҳолатҳои истисноӣ бо супориши Президенти Қумҳурии Тоҷикистон ё дарҳости Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Қумҳурии Тоҷикистон ҳангоми 10 фоиз ва зиёда аз онро ташкил намудани ин ҳисса;

6) аудити фаъолияти корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигаре, ки воситаҳои бучетиро дар шакли кумаки молиявӣ мегиранд;

7) аудити истифодаи воситаҳои маҳсуси бучетӣ ва воситаҳои ғайрибучетӣ;

8) арзёбии татбиқи барномаҳои мақсадноки давлатӣ;

9) аудити идоракунии ва истифодаи моликияти давлатӣ ва коммуналӣ;

10) аудити мутақобила дар корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ки маблағҳои давлатиро истифода намудаанд;

11) аудити истифодаи маблағҳои сармоягузори давлатӣ, грантҳо ва қарзи берунаи давлатӣ, ки бо кафолати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалб карда шудаанд;

12) аудити идоракунии қарзи давлатии дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

13) аудити иҷрои бучети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақаи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

14) аудити идоракунии ва истифодаи захираҳои табиӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла иҷрои созишномаҳо оид ба тақсими маҳсулот;

15) аудит вобаста ба дархости мақомоти ҳокимияти давлатӣ, корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар оид ба асоснокии истифодаи воситаҳои бучетӣ ва захираҳои давлатӣ;

16) аудити Бонки миллии Тоҷикистон, бонкҳои давлатӣ, аз ҷумла бонкҳои давлатии исломӣ;

17) аудити бонкҳои дигар ва ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ вобаста ба хизматрасонии воситаҳои бучетӣ, фондҳои давлатӣ ва қарзи давлатӣ;

18) ба роҳбари объекти аудит пешниҳод намудани тавсияҳо барои андешидани тадбирҳо оид ба бартараф намудани камбудию қоидавайронкунии молиявӣ, ки аз натиҷаи чорабиниҳои аудитори Палатаи ҳисоб муайян карда шудаанд;

19) ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тақлифҳо оид ба тақмили қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи молияи давлатӣ ва бучети давлатӣ;

20) бо дархости Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани ҳисобот оид ба масъалаҳои алоҳидаи иҷрои бучети давлатӣ ва воситаҳои ғайрибучетӣ;

21) ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани маълумот дар бораи иҷрои бучети давлатӣ ва натиҷаи тадбирҳои андешидашуда;

22) ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани ҳисоботи ҷамъбасти аз натиҷаи чорабиниҳои аудитори гузарондашуда;

23) амалӣ намудани дигар намуди аудити берунаи давлатӣ;

24) амалӣ намудани ваколатҳои дигар, ки аз Қонуни мазкур ва дигар санадҳои қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон бармеоянд.

Моддаи 8. Мустақилияти фаъолияти Палатаи ҳисоб

1. Мустақилияти фаъолияти Палатаи ҳисоб бо роҳҳои зерин таъмин карда мешавад:

1) амалӣ намудани фаъолияти мустақилона мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва стандартҳои байналмилалӣи аудит;

2) интиҳоби мустақилонаи объекти аудит зимни банақшагирӣ ва новобаста ба сохторҳои дигари давлатӣ ва шахсони мансабдор гузарондани аудит;

3) интиҳоби мустақилонаи мавзӯ, тарзу усули амалисозӣ ва муҳлати аудит, инчунин шакли пешниҳоди ҳисобот;

4) надодани тавзеҳот дар хусуси моҳияти аудити амалишаванда ба объекти аудит, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Андозаи музди меҳнати раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб, инчунин шарт ва тартиби ҳисобу пардохти онро санадҳои меъриӣи ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамоянд.

3. Корманди мақомоти дигари давлатии назоратӣ ҳуқуқ надорад дар биноҳои Палатаи ҳисоб бе иҷозати хаттӣи раиси он чорабиниҳои назоратӣ гузаронад.

4. Ҳар гуна амалҳои, ки бо мақсади монъе шудан ба корманди Палатаи ҳисоб зимни иҷрои уҳдадорӣҳои хизматӣ, инчунин маҷбуркунии барои қабули қарори зиддиқонунӣ сурат мегиранд, тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ аст.

БОБИ 2. СОХТОР, ВАЗЪИ ҲУҚУҚӢ ВА ВАКОЛАТҲОИ РАИС, МУОВИНИ РАИС, САРАУДИТОРОН ВА ҲАЙАТИ МУШОВАРАИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ. БАРХӢРДИ МАНФИАТҲО

Моддаи 9. Сохтори Палатаи ҳисоб

Палатаи ҳисоб дорои низоми ягонаи марказонидашуда буда, аз дастгоҳи марказӣ ва воҳидҳои сохтории он иборат аст. Сохтори Палатаи ҳисоб ва шумораи кормандон бо пешниҳоди раиси Палатаи ҳисоб аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд.

Моддаи 10. Вазъи ҳуқуқии раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб

1. Раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб ҳуқуқи дахлнопазирӣ доранд. Бе розигии мақома, ки онҳоро ба мансаб таъйин намудааст, маҷбуран овардан, кофтуков кардан, дастгир намудан, ҳабс кардан, ба истиснои дастгир шудан дар ҷойи содиршавии ҷиноят, манъ аст. Раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб ҳамчунин мавриди кофтукови шахсӣ қарор дода намешаванд, ба истиснои ҳолатҳое, ки қонун муқаррар намудааст.

2. Раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб бе розигии мақома, ки онҳоро ба мансаб таъйин намудааст, ба ҷавобгарии маъмурӣ, ки ба тариқи судӣ таъйин мегардад, қашида намешаванд.

3. Дахлнопазирии раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб ҳамчунин ба манзили зисти онҳо, ҳуҷраҳои қорӣ ва нақлиёти хизматиашон паҳн гардида, гузарондани кофтуков ва ёфта гирифтани, гӯш кардани суҳбатҳои телефонӣ, гирифтани мукотибот, молу мулк ва ҳуҷҷатҳо танҳо бо иҷозати суд баъди оғоз гардидани парвандаи ҷиноятӣ амалӣ карда мешаванд.

4. Нисбат ба раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб танҳо аз ҷониби Прокурори генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон парвандаи ҷиноятӣ оғоз карда мешавад.

5. Нисбат ба раис, муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб парвандаи ҷиноятӣ танҳо аз ҷониби Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ карда мешавад.

Моддаи 11. Ваколатҳои раиси Палатаи ҳисоб

Раиси Палатаи ҳисоб дорои ваколатҳои зерин мебошад:

- 1) роҳбарии умумии фаъолияти Палатаи ҳисобро амалӣ менамояд;
- 2) ҷадвали воҳидҳои қорӣи Палатаи ҳисоб, пардохти маблағи хизматрасонии қоршиноси берунаро дар доираи фонди музди меҳнат тасдиқ ва сметаи хароҷоти Палатаи ҳисобро имзо менамояд;
- 3) ваколатҳои мансабиро дар байни муовини раис ва сараудиторони Палатаи ҳисоб тақсим менамояд;
- 4) ба ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб роҳбарӣ менамояд ва ба қарорҳои он имзо мегузорад;
- 5) роҳбари дастгоҳи Палатаи ҳисоб, аудитор ва корманди дигари Палатаи ҳисобро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мансаб таъйин ва аз мансаб озод мекунад;
- 6) низомномаҳои воҳидҳои сохториро тасдиқ мекунад;
- 7) дастурамалҳои мансабиро тасдиқ менамояд;
- 8) ҳавасмандгардонӣ, расондани кумаки моддӣ ва нисбат ба корманд татбиқ намудани ҷазои интизомиро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳад;
- 9) ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба пешбарии кормандон ба рутбаҳои махсуси ҳайати олии роҳбарикунанда ва сарфарозгардонӣ бо мукофотҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тақлиф пешниҳод менамояд;
- 10) бо тартиби муқарраргардида лоиҳаи қонун ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқиро оид ба масъалаҳои мансуб ба салоҳияти Палатаи ҳисоб таҳия ва барои баррасӣ пешниҳод менамояд;

11) беамониат бо ҳуччатҳо вобаста ба лоиҳаи буҷети давлатӣ ва иҷрои буҷети давлатӣ, бо назардошти риояи талаботи сирри давлатӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшаванда, шинос мешавад;

12) дар ҷаласаҳо оид ба масъалаҳои ҳисоботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ, муҳокимаи парламентӣ оид ба иҷрои буҷети давлатӣ, инчунин баррасии лоиҳаи буҷети давлатӣ ва масъалаҳои дигар вобаста ба вазифаҳои Палатаи ҳисоб иштирок ва баромад мекунад;

13) ба воҳидҳои сохтори Палатаи ҳисоб супориш дода, иҷрои онро назорат менамояд;

14) назорати сифати аудит ва бо воситаҳои технологияи муосири иттилоотию коммуникатсионӣ гузарондани аудитро таъмин менамояд;

15) роҳбари гурӯҳро барои гузарондани аудитҳои молиявӣ, мутобиқат, самаранокӣ ва дигар аудит таъйин мекунад;

16) муроҷиатҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ ва назорат менамояд;

17) фармоишҳоро дар доираи ваколатҳои худ қабул менамояд ва шартномаҳоро ба имзо мерасонад;

18) Палатаи ҳисобро дар мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хориҷа намояндагӣ менамояд;

19) ваколатҳои дигари муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистонро амалӣ менамояд.

Моддаи 12. Ваколатҳои муовини раиси Палатаи ҳисоб

Муовини раиси Палатаи ҳисоб ваколатҳои зеринро амалӣ менамояд:

1) ташкили фаъолият оид ба гузарондани чорабиниҳои аудиторӣ ва ҷамъбасти натиҷаи онҳо, таҳлили сабабу оқибатҳои камбудии муайяншуда дар раванди таҳия ва баррасии лоиҳаҳои буҷети давлатӣ, инчунин ташаккули қисми даромад ва хароҷоти буҷети давлатӣ;

2) таҳияи нақшаи чорабиниҳои аудиторӣ солона ва стратегияи Палатаи ҳисоб, инчунин назорати иҷрои онҳо;

3) ташкили фаъолияти аудиторӣ, ташхиси таҳлилий, аз ҷумла омода намудани ҳулоса ба лоиҳаи буҷети давлатӣ барои соли навбатии молиявӣ ва оид ба иҷрои буҷети давлатӣ дар соли қаблӣ (ҳисоботӣ);

4) амалӣ намудани аудит тариқи фосолавӣ;

5) ҳамоҳангсозии фаъолияти сараудиторон ва воҳидҳои сохтори Палатаи ҳисоб вобаста ба масъалаҳои банақшагирӣ, ташкил ва гузарондани чорабиниҳои аудиторӣ, аз ҷумла чорабиниҳои муштарак;

6) таъмини назорати фаъолияти раёсати самти мустақили Палатаи ҳисоб (минбаъд - раёсати мустақил);

7) таъмини назорати сифати аудит мутобиқ ба стандартҳои байналмилалӣ;

8) таъмини назорат, таҳлил ва ҷамъбасти натиҷаҳои татбиқи тавсияҳои Палатаи ҳисоб;

9) дар мувофиқа бо раиси Палатаи ҳисоб иштирок ва баромад кардан дар ҷаласаҳои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кумитаҳои он вобаста ба масъалаҳои марбут ба буҷети давлатӣ ва фаъолияти Палатаи ҳисоб;

10) бо супориши раиси Палатаи ҳисоб дар мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар хориҷа намояндагӣ кардани он;

11) ҳангоми набудани раиси Палатаи ҳисоб иҷро намудани уҳдадорҳои хизматиӣ;

12) бо назардошти риояи талаботи сирри давлатӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшаванда, беамониат шинос шудан бо ҳуччатҳо вобаста ба лоиҳаи буҷет, ташаккул ва иҷрои буҷети давлатӣ ва ҳуччатҳои дигар;

13) ташкили пешбурди омили натиҷаҳои фаъолияти аудиторӣ Палатаи ҳисоб.

Моддаи 13. Ваколатҳои сараудитори Палатаи ҳисоб

Сараудитори Палатаи ҳисоб ҳангоми амалӣ намудани ваколатҳои худ:

- 1) самтҳои ба ӯ вобасташудаи фаъолияти Палатаи ҳисобро роҳбарӣ менамояд;
- 2) дар доираи салоҳияти худ масъалаҳои вобаста ба ташкили фаъолияти самти вобасташударо мустақилона ҳал менамояд ва барои натиҷаи он масъул мебошад;
- 3) ҳаҷм, намуд ва муҳлати гузарондани чорабиниҳои аудиторӣ, ташхисию таҳлилий ва қорҳои методологиро дар самти фаъолияти худ муайян менамояд;
- 4) лоиҳаи нақшаи солонаи аудити самти фаъолиятро таҳия намуда, барои ба нақшаи умумии солонаи чорабиниҳои аудитории Палатаи ҳисоб ҳамроҳ намудан пешниҳод менамояд;
- 5) барои ворид намудани тағйиру иловаҳо ба нақшаи солонаи аудитории Палатаи ҳисоб тақлифҳо пешниҳод менамояд;
- 6) барномаи чорабиниҳои аудиторию дар самти фаъолият тасдиқ карда, иҷрои онро таъмин менамояд ва дар ҳолатҳои зарурӣ метавонад дар чорабиниҳои аудиторӣ бевосита иштирок намояд;
- 7) лоиҳаи ҳисобот ва тавсияҳоро аз натиҷаи чорабиниҳои аудиторӣ бо хулоса ба баррасии ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб пешниҳод намуда, барои асоснокии он масъул мебошад, инчунин татбиқи натиҷаҳои аудит ва тавсияҳоро дар объекти аудит ҷиҳати баргараф намудани камбудҳои муайянгардида назорат менамояд;
- 8) чорабиниҳои аудиторӣ, ташхисию таҳлилио бо мақсади мукамал гардондани лоиҳаи буҷети давлатӣ ва тақмил додани гурӯҳбандии алоҳидаи қисми даромад ва хароҷоти буҷети давлатӣ, арзёбии истифодаи самараноку мақсадноки воситаҳои буҷетӣ, моликияти давлатӣ ва захираҳои давлатӣ амалӣ намуда, аз натиҷаҳои самти фаъолияти вобасташуда хулоса пешниҳод менамояд;
- 9) бо мақсади иҷрои уҳдадорҳои мансабӣ доир ба самти вобасташуда супориш медиҳад, лоиҳаи фармоиш ва ҳуҷҷатҳои дигари заруриро омода намуда, барои имзо ба раиси Палатаи ҳисоб пешниҳод менамояд;
- 10) ба мақомоти давлатӣ, қисмҳои зерсохторҳои ҳарбӣ ва объектиҳои дигари ба аудит фарогирифташуда бо тартиби муқарраргардида ворид мешавад;
- 11) ба ҳуҷҷатҳои аввалия вобаста ба фаъолияти хоҷагидорӣ ва молиявии объекти аудит, феҳристҳои ҳисоб, тавозун ва ҳисобот, маводи омӯрӣ, смета, қарордод, фармон ва санадҳои ҳуқуқии дигар, муқотибот ва ҳуҷҷатҳои коргузори оид ба аудити мазкур, аз ҷумла ба ҳуҷҷатҳои дорои сирри давлатӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшаванда, инчунин ба маводи санҷиши мақомоте, ки назорати молиявиро анҷом додаанд, беамониат дастрасӣ дошта метавонад;
- 12) дар ҳолати зарурӣ аз шахсони масъули объекти аудит, инчунин шахсоне, ки қаблан санҷиш гузарондаанд, тавзеҳоти шифоҳӣ ё хаттӣ, маълумотнома оид ба масъалаҳои марбут ба аудиторӣ мегирад;
- 13) ҳангоми ҷой доштани ҳафти ҷиддӣ оид ба мавҷудияти ҳуқуқвайронкунӣ, дар асоси фармоиши раиси Палатаи ҳисоб, муваққатан ҳуҷҷатҳои асли, аз ҷумла баъзе ҳуҷҷатҳоро бо тартиби муқаррарнамудаи стандартҳои аудит мегирад;
- 14) дар мувофиқа бо раиси Палатаи ҳисоб дар ҷаласаҳои кумитаҳои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок ва баромад менамояд.

Моддаи 14. Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб ва ваколатҳои он

1. Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб мақоми олии идоракунии Палатаи ҳисоб мебошад. Ҳайати мушовара аз раис, муовини раис ва панҷ сараудитори Палатаи ҳисоб иборат мебошад.

2. Ҷаласаи ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб на кам аз як маротиба дар як моҳ ва ҳангоми зарурат аз ҷониби раис ё бо талаби аз се як ҳиссаи ҳайати он даъват карда мешавад.

3. Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб дар мавриде салоҳиятнок ҳисобида мешавад, ки агар дар ҷаласа на кам аз се ду ҳиссаи ҳайати он иштирок дошта бошад.

4. Ҳайати мушовара масъалаҳои муҳимми идоракунии Палатаи ҳисобро баррасӣ намуда, қарорҳои дахлдорро бо тарафдорӣ аксарияти аъзои ҳайати мушовара қабул менамояд ва ба он раиси ҳайати мушовара имзо мегузорад.

5. Ҷаласаи ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб ба таври шаффоф гузаронда мешавад. Дар ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Дастури Палатаи ҳисоб ҷаласаи пӯшида низ гузаронда мешавад.

6. Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб ваколатҳои зерин дорад:

1) нақшаи кори солона, стратегияи Палатаи ҳисоб ва намудҳои чорабиниҳои аудиторӣ дигарро тасдиқ намуда, хангоми зарурат ба онҳо тағйиру илова ворид менамояд;

2) сифати чорабиниҳои аудиторӣ ва таҳлилию ташхисиро арзёбӣ ва назорат менамояд;

3) лоиҳаи сметаи хароҷоти Палатаи ҳисобро мустақилона, бо назардошти эҳтиёҷоти қорӣ, қабул менамояд;

4) оид ба иҷрои қарори мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ки бо парвандаҳои ҷиноятии оғозгардида дар бораи гузарондани чорабиниҳои аудиторӣ қабул шудааст, инчунин дархости мақомоти қонунгузор ё иҷроия, таъйиноти суд вобаста ба гузарондани аудити ғайринақшавӣ дар доираи ваколатҳои пешбинишуда дар ҳар ҳолати мушаххас қарор қабул менамояд. Дар сурати рад кардани дархост, Палатаи ҳисоб ба мақоми дархосткунанда ҷавоби асосноки хаттӣ ирсол менамояд;

5) хулосаҳои аудиторӣ Палатаи ҳисобро оид ба лоиҳаи буҷети давлатӣ ва ҳисоботи солонаи маҷмуии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисоботӣ (қаблӣ) тасдиқ менамояд;

6) ҳисобот аз натиҷаи аудит ва хулосаи сараудитор оид ба натиҷаи аудиторӣ баррасӣ намуда, вобаста ба онҳо қарор қабул менамояд;

7) ҳисоботи роҳбари дастгоҳ ва сардорони воҳидҳои сохтории Палатаи ҳисобро мешунавад;

8) ҳисоботи фаъолияти молиявии Палатаи ҳисобро тасдиқ мекунад;

9) дастурамалҳои танзимкунандаи фаъолияти дохилии Палатаи ҳисобро тасдиқ менамояд;

10) бо пешниҳоди раиси Палатаи ҳисоб Кодекси одоби корманди Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистонро тасдиқ мекунад;

11) Дастури Палатаи ҳисобро тасдиқ мекунад;

12) тартиби ҷалби коршиносони беруна ва мутахассисони мақомоти давлатиро муқаррар менамояд;

13) стандартҳои Палатаи ҳисоб ва қоидаҳои татбиқи онро тасдиқ менамояд;

14) оид ба супоришҳои дигар, ки ба сараудитор ва корманди Палатаи ҳисоб дода мешаванд, қарор қабул мекунад.

7. Барномаи чорабиниҳои аудиторӣ, ки тасдиқи он аз ҷониби ҳайати мушовара хатмӣ мебошад:

1) аудите, ки бо супориши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дархости Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронда мешавад;

2) аудите, ки ба салоҳияти ду ё зиёда сараудитор дахл дорад;

3) чорабиниҳои, ки якҷо бо мақомоти давлатии дигари ҷумҳурӣ ва мақомоти назорати давлатии молиявии мамлакатҳои хориҷӣ гузаронда мешаванд;

4) аудит дар ҷамъиятҳои саҳомӣ, ҷамъиятҳои дорои масъулияти маҳдуд, ки дар онҳо ҳиссаи давлат ва иттиҳодияҳои байнидавлатӣ мавҷуд аст;

5) барои гузарондани чорабиниҳои намояндагони мақомоти назорати давлатӣ ва ҳифзи ҳуқуқ, ташкилотҳои ғайридавлатии аудиторӣ ҷалб карда шудаанд.

8. Дар сурати аз ҷониби ҳайати мушовара тасдиқ гардидани барномаи аудит, тағйиру иловаҳо ба ин барнома низ аз ҷониби ҳайати мушовара тасдиқ карда мешаванд.

9. Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб дар доираи ваколатҳои худ барномаҳои чорабиниҳои аудитори (ташхисию таҳлилии) дигарро тасдиқ менамояд.

10. Дар ҳолати талаб намудани яке аз аъзои ҳайати мушовара барномаи чорабиниҳои дар қисми 9 ҳамин модда пешбинишуда дар ҷаласаи ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб баррасӣ карда мешавад.

11. Дар ҷараёни гузарондани чорабиниҳои аудитори ҳангоми зарурат аъзои ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб, ки барои гузарондани аудит масъул аст, метавонад ба барнома бо шарт баъдан дар ҳисоботҳои натиҷаи аудит дарҷ намудани онҳо тағйиру иловаҳо ворид намояд.

Моддаи 15. Бархӯрди манфиатҳо

1. Агар корманди Палатаи ҳисоб дар ҳолате қарор дошта бошад, ки бархӯрди манфиатҳо ба миён омадани мумкин аст, ӯ бояд феврал дар ин хусус роҳбари бевоситаи худро ба таври хаттӣ огоҳ созад.

2. Ҳолатҳои пешгирӣ ва бартараф намудани бархӯрди манфиатҳо аз тарафи корманди Палатаи ҳисоб дар Кодекси одоби корманди Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ мегарданд.

Моддаи 16. Дастури Палатаи ҳисоб

1. Дастури Палатаи ҳисоб масъалаҳои дохилии фаъолияти Палатаи ҳисоб, тақсими ваколатҳо байни сараудиторони Палатаи ҳисоб, мазмуни самтҳои фаъолияти, ки онҳо роҳбарӣ мекунанд, вазифа ва ҳамкориҳои воҳидҳои сохторӣ, тартиби оморасозӣ, гузарондан ва натиҷагирии чорабиниҳои гуногун вобаста ба фаъолияти аудитори, инчунин тартиби пешбурди коргузорино муайян менамояд.

2. Қарор дар бораи тасдиқ намудани Дастури Палатаи ҳисоб, инчунин ворид намудани тағйиру иловаҳо ба он аз ҷониби ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб бо пешниҳоди раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб қабул карда мешавад.

БОБИ 3. ТАЛАБОТИ ТАҲАССУСӢ, ТАРТИБИ ТАӢӢИН, МУҲЛАТИ ВАКОЛАТ, БОЗДОШТАН ВА ҚАТЪИ ВАКОЛАТҲОИ РАИС, МУОВИНИ РАИС, САРАУДИТОР, РОҲБАРИ ДАСТГОҲ, АУДИТОР ВА КОРМАНДИ ДИГАРИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ. КОДЕКСИ ОДОБИ КОРМАНДИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ

Моддаи 17. Талаботи таҳассусӣ нисбат ба раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб

Номзад ба мансаби раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб бояд ба талаботи зерин ҷавобгӯ бошад:

- 1) доштани танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 2) дониستاني забони давлатӣ;
- 3) доштани таҳсилоти олӣ дар соҳаи баҳисобгирии муҳосибӣ, аудит, молия, иқтисод ё ҳуқуқ;
- 4) доштани собиқаи кории на камтар аз панҷ сол дар соҳаҳои молия, аудит ё ҳуқуқ дар мақомоти давлатӣ, назорат (аудит)-и давлатӣ;
- 5) синни аз сӣ боло.

Моддаи 18. Тартиби ба мансаб таъйин намудани раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб

Раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб бо пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба муҳлати ҳафт сол ба мансаб таъйин карда мешаванд. Раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб наметавонанд ин мансабро зиёда аз ду маротиба ишғол намоянд.

Моддаи 19. Савганд ёд кардани раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб

Раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб баъд аз таъйин шудан ба мансаб дар ҷаласаи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мазмуни зайл савганд ёд мекунанд:

"Ман (насаб, ном ва номи падар), ба ичрои мансаби раис (муовини раис, сараудитор)-и Палатаи ҳисоб шуруъ намуда, бо арзи садоқат ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ботантана савганд ёд мекунам, ки Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намуда, ваколатҳои худро поквичдонона, беғаразона ва дар сатҳи баланди касбӣ ба манфиати давлат ва халқи Тоҷикистон иҷро менамоем. Агар ҳамин савганди ёдкардаамро вайрон кунам, дар назди қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошам."

Моддаи 20. Боздоштан ва қатъ кардани ваколатҳои раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб

1. Ваколатҳои раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб дар ҳолати ба сифати номзад ба вакили мақомоти намояндагии ҳокимияти давлатӣ ба қайд гирифта шудан боздошта мешаванд.

2. Қарор дар бораи боздоштани ваколатҳои раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда мешавад.

3. Раис, муовини раис ва сараудитори Палатаи ҳисоб пеш аз муҳлат бо пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои зерин аз мансаб озод ва ваколатҳои онҳо қатъ карда мешаванд:

- 1) дар асоси ариза дар бораи озод намудан аз мансаб бо хоҳиши худ;
- 2) бинобар вазъи саломатӣ ё бо сабабҳои дигари пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёда аз чор моҳ бефосила иҷро карда натавонистани уҳдадорихоӣ хизматӣ;
- 3) қатъ гардидани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё соҳиб шудан ба шаҳрвандии давлати дигар ё тарки доимии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 4) эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳалномаи суд дар бораи маҳдуд намудани қобилияти амалқунӣ ё ғайриқобили амал эътироф шудан;
- 5) эътибори қонунӣ пайдо намудани санади судӣ дар бораи татбиқ гардидани чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ;
- 6) дар ҳолатҳои пешбининамудаи моддаи 23 Қонуни мазкур;
- 7) вафот ё эътибори қонунӣ пайдо намудани санади судӣ дар бораи фавтида ё бедарак ғоибшуда эътироф гардидан;
- 8) ба кори дигар гузаштан;
- 9) расидан ба синни нафақа;
- 10) гирифтани нафақаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё давлати хориҷӣ;
- 11) машғул шудан ба фаъолияте, ки ба мансаби ишғолнамуда мувофиқ нест;
- 12) риоя накардани тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросим.

Моддаи 21. Талаботи таҳассусӣ нисбат ба роҳбари дастгоҳи Палатаи ҳисоб ва тартиби ба мансаб таъйину озод кардани ӯ

1. Номзад ба мансаби роҳбари дастгоҳи Палатаи ҳисоб бояд ба талаботи таҳассусии зерин ҷавобгӯ бошад:

- 1) доштани танҳо шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 2) доништани забони давлатӣ;
- 3) доштани таҳсилоти олии дар соҳаи баҳисобгирии муҳосибӣ, аудит, молия, иқтисод ё ҳуқуқ;
- 4) доштани собиқаи кории на камтар аз панҷсола дар мансабҳои роҳбарикунанда вобаста ба идорақунии маъмурӣ, молиявӣ ё ҳуқуқӣ дар мақомоти давлатӣ.

2. Роҳбари дастгоҳи Палатаи ҳисоб аз ҷониби раиси Палатаи ҳисоб бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мансаб таъйин ва аз мансаб озод карда мешавад.

3. Роҳбари дастгоҳ ба фаъолияти дастгоҳ роҳбарӣ карда, кори онро ташкил ва супоришҳои раиси Палатаи ҳисобро иҷро менамояд ва ваколатҳои ӯ дар низомномаи Палатаи ҳисоб муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 22. Аудитор ва корманди дигари Палатаи ҳисоб

1. Аудитор ва корманди дигари Палатаи ҳисоб бояд шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, на камтар аз 3 сол собиқаи кории касбӣ дар соҳаи аудит, иқтисод, молия ва ё ҳуқуқ дошта бошад.

2. Ба уҳдадорӣ хизмати аудитори Палатаи ҳисоб дар доираи ваколатҳои Палатаи ҳисоб бевосита амалӣ намудани аудити берунаи мустақили давлатӣ дохил мешавад.

3. Аудитори Палатаи ҳисоб ваколатҳои худро танҳо дар сурати доштани ҳуҷҷати тасдиқкунандаи гузарондани аудит, аз ҷумла фармоиш ё шаҳодатнома амалӣ менамояд.

4. Аудитори Палатаи ҳисоб наметавонад дар чорабиниҳои аудиторӣ иштирок намояд, агар:

- 1) хешованди наздики роҳбар, муассис ё корманди объекти аудит бошад;
- 2) дар объекти аудит манфиатҳои молумулкии шахсӣ дошта бошад;
- 3) собиқ корманди объекти аудит бошад.

5. Ҳуқуқи уҳдадорӣ, масъулият, асосҳои ба қор қабул намудан ва аз қор озод кардани аудитор ва корманди дигари Палатаи ҳисобро Қонуни мазкур, Низомномаи Палатаи ҳисоб, Дастури Палатаи ҳисоб, дастурамали мансабӣ, қонунгузории меҳнат ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунанд.

6. Риоя накардани талаботи қонунии аудитори Палатаи ҳисоб, поймол кардани ҳуқуқи ӯ ё зарар расондан ба ҳаёт, саломатӣ, шаъну шараф, молу мулк, аъзои оила ва хешовандони наздики ӯ вобаста ба иҷрои уҳдадорӣҳои хизматӣ боиси ҷавобгарии дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда мегардад.

Моддаи 23. Ҳолатҳое, ки дар мансаб будани корманди Палатаи ҳисоб ва қабули шаҳрвандро ба қор ба Палатаи ҳисоб истисно мекунанд

1. Корманди Палатаи ҳисоб ва шаҳрванд, ки барои ҷиноятҳои аз беэҳтиётӣ содиркарда доғи судӣ дорад, барои содир кардани ҷиноятҳои қасдона дар асоси сархатҳои сеюм, чорум, панҷум ва шашуми қисми 1 моддаи 27 ва моддаҳои 28-32 Кодекси муҳофизати ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод гардидааст ё бо ҳукми эътибори қонунӣ пайдокардаи суд маҳкум шудааст, наметавонад ба Палатаи ҳисоб ба қор қабул гардад ва дар Палатаи ҳисоб фаъолият намояд.

2. Корманди Палатаи ҳисоб наметавонад мансаби дигарро ишғол намояд, вакили мақомоти намоёндагӣ, узви ҳизб ва созмонҳои сиёсӣ бошад, ба фаъолияти соҳибқорӣ машғул шавад, ба истиснои фаъолияти илмиву эҷодӣ ва омӯзгорӣ.

Моддаи 24. Кодекси одоби корманди Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Кодекси одоби корманди Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон қоида ва меъёрҳои рафтори корманди Палатаи ҳисобро ҳангоми амалӣ намудани ваколат ва уҳдадорӣҳои хизматӣ танзим менамояд ва кормандони Палатаи ҳисоб уҳдадоранд талаботи онро риоя намоянд.

2. Аз ҷониби корманди Палатаи ҳисоб риоя накардани қоидаҳои Кодекси одоби корманди Палатаи ҳисоб боиси ба ҷавобгарӣ кашида шудан бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мегардад.

Моддаи 25. Маркази тақмили ихтисоси кормандони соҳаи аудит ва тадқиқоти илмӣ

1. Палатаи ҳисоб барои тақмили ихтисоси кормандони соҳаи аудит ва тадқиқоти илмӣ маркази тақмили ихтисос ва тадқиқоти илмӣ аз ҳисоби манбаъҳои бо қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манънакарда ташкил менамояд.

2. Палатаи ҳисоб ба кормандони аудити дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ ва ташкилотҳои аудитори дигар барои иштирок дар чорабиниҳо оид ба тақмили ихтисос иҷозат медиҳад ва низоми қоромӯзиро дар Палатаи ҳисоб барои тақмили ихтисос ташкил менамояд.

Моддаи 26. Ҳавасмандгардонӣ ва унвони фахрии идоравии Палатаи ҳисоб

1. Палатаи ҳисоб номгӯйи чораҳои ҳавасмандгардонӣ ва тартиби татбиқи онҳоро тибқи талаботи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон муқаррар мекунад.

2. Корманди Палатаи ҳисоб барои эътирофи хизматҳояш дар назди Чумҳурии Тоҷикистон, маҳорати касбӣ ва меҳнати бисёрсолаю софдилона, саҳми сазовор дар ғанӣ гардондани буҷети давлатӣ бо тартиби муқарраргардида аз ҷониби Президенти Чумҳурии Тоҷикистон бо мукофоти давлатӣ сарфароз гардонида мешавад.

3. Корманди Палатаи ҳисоб барои маҳорати касбӣ, дастовардҳои меҳнатӣ, хизмати бисёрсолаю софдилона ва бенуқсон аз ҷониби раиси Палатаи ҳисоб бо унвони ифтихории "Корманди фахрии мақоми олии аудити давлатӣ" мукофотонида мешавад.

4. Низомнома дар бораи нишони сарисинагии "Корманди фахрии мақоми олии аудити давлатӣ" бо пешниҳоди раиси Палатаи ҳисоб аз ҷониби Президенти Чумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

БОБИ 4. АУДИТҲОИ БЕРУНАИ МУСТАҚИЛИ ДАВЛАТӢ

Моддаи 27. Аудити молиявӣ

Аудити молиявӣ бо мақсади арзёбии эътимоднокии маълумот ва амалиётҳои молиявӣю хоҷагидорӣ, баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ, мутобиқати онҳо ба стандартҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ гузаронда мешавад, ки аз натиҷаи он ҳисобот ва хулоса таҳия гардида, барои бартараф кардани қоидавайронкуниҳои молиявӣ муайянгардида ба объекти аудит тавсия ирсол карда мешавад. Тартиби гузарондани аудити молиявиро стандарти аудити молиявӣ Палатаи ҳисоб муқаррар менамояд.

Моддаи 28. Аудити мутобиқат

Аудити мутобиқат бо мақсади арзёбии мутобиқати фаъолияти объекти аудит бо меъёрҳои қонун, қоида, созишномаҳои дахлдор, инчунин принципҳои идоракунии молияи давлатӣ гузаронда мешавад, ки тартиби амалӣ намудани онро стандарти аудити мутобиқати Палатаи ҳисоб муқаррар менамояд.

Моддаи 29. Аудити самаранокӣ

1. Аудити самаранокӣ бо мақсади беҳтар намудани сифати чараёни идоракунии воситаҳои буҷети давлатӣ ва захираҳои давлатӣ дар асоси пешниҳоди маълумоти пурра, саҳеҳ ва беғаразона оид ба сарфанокӣ, маҳсулноки ва натиҷанок будани фаъолияти корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар гузаронда мешавад, ки тартиби амалӣ намудани онро стандарти аудити самаранокӣ Палатаи ҳисоб муқаррар менамояд.

2. Аз натиҷаи аудити самаранокӣ оид ба масъалаҳои самаранокӣ иқтисод, молия, фаъолияти объекти аудит, инчунин тақлифҳо оид ба такмили қонун дар бораи буҷети давлатӣ ба Президенти Чумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумҳурии Тоҷикистон хулоса таҳия ва пешниҳод карда мешавад.

3. Вазифаҳои асосии аудити самаранокӣ:

1) муайян намудани сабабҳои истифодаи ғайрисамаранокӣ маблағ ва захираҳои давлатӣ аз тарафи гирандагону истифодабарандагони онҳо;

2) ташҳис, таҳлил ва муайян намудани самаранокӣ фаъолияти объекти аудит дар самти муайян;

3) ташаккули таркиб, муайян намудани тавсияҳо барои беҳтар кардани самаранокӣ фаъолияти объекти аудит ва фаъолияти аудити дохилӣ дар баҳши давлатӣ;

4) пешниҳоди хулоса ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумҳурии Тоҷикистон барои баҳодиҳӣ ба натиҷанокӣ қарорҳо оид ба танзими раванди иҷроии буҷети давлатӣ;

5) таъмини мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ бо маълумот ва тавсияҳо оид ба афзун намудани самараи истифодаи захираҳо.

Моддаи 30. Хулоса аз натиҷаи аудити берунаи мустақили давлатӣ

1. Палатаи ҳисоб аз натиҷаи аудити берунаи мустақили давлатӣ оид ба мутобиқати фаъолияти идоракунии молиявӣ, амалиётӣ, баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ

объекти аудит хулосаи мусбат бо қайди шартҳо ва дар ҳолати номутобикати онҳо ва муайян гардидани қоидавайронкуниҳои молиявӣ, хулосаи манфӣ медиҳад.

2. Палатаи ҳисоб дар сурати ғайриимкон гаштани чамъоварии далелҳои кофӣ, аз додани хулоса даст кашида, гузарондани аудитро қатъ мекунад ва вобаста ба ҳолати мазкур маълумоти дақиқ ва муфассалро ба мақоми болоии объекти аудит, аз ҷумла ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд.

БОБИ 5. МАҚСАД, БАНАҚШАГИРӢ, МАРҶИЛА, ДАВРИЯТ ВА УСУЛҲОИ АМАЛИГАРДОНИИ ЧОРАБИНИҲОИ АУДИТОРИИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ. ҲУҚУҚ ВА УҲДАДОРӢ

Моддаи 31. Мақсади гузарондани чорабиниҳои аудитори

Мақсади гузарондани чорабиниҳои аудитори Палатаи ҳисоб:

1) арзёбии ҳисоботи молиявӣ ва низоми баҳисобгирии корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигари давлатӣ оид ба дурустии пешбурди ҳисоботи молиявӣ ва мутобикати онҳо ба стандартҳои байналмилалӣ баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботи молиявӣ;

2) арзёбии мутобикати истифодаи воситаҳои бучетӣ ва захираҳои давлатӣ ба қонун дар бораи бучети давлатӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

3) арзёбии истифодаи самаранокӣ воситаҳои бучетӣ ва захираҳои давлатӣ барои расидан ба мақсадҳои пешбинишуда.

Моддаи 32. Банақшагирии фаъолияти аудитори Палатаи ҳисоб

1. Палатаи ҳисоб кори худро мутобикӣ самтҳои асосии фаъолият, нақшаи солона, нақшаҳои қорӣ барои таъмини иҷрои вазифаҳои Палатаи ҳисоб бо назардошти дастури супоришҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дархости Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташкил менамояд. Татбиқи нақша бо пайдарҳамии арзёбии натиҷаҳои аудитҳои молиявӣ, мутобикат ва самаранокӣ амалӣ карда мешавад.

2. Палатаи ҳисоб нақшаи сесолаи стратегияи аудитро тартиб медиҳад, ки дар он аудити дар ин давра гузарондашаванда барои ҳар сол ва захираҳои инсонӣ барои иҷрои қорҳои нақшавӣ муфассал дарҷ карда мешаванд. Нақшаи аудити стратегӣ ҳар сол таҷдид карда мешавад.

3. Нақшаи стратегӣ вақти ҷудошударо барои қорҳои иловагии аудитори дар бар мегирад, ки зимни таҳияи нақша пешбинӣ нашудаанд.

4. Нақшаҳои солонаи аудит аз нақшаи стратегияи аудит дар қисмате, ки дар қараёни аудити ҳисоботи молиявӣ солона дар давоми соли қорӣ гузаронда мешавад, иборат мебошанд.

5. Палатаи ҳисоб нақшаи умумии чорабиниҳои аудитори барои соли оянда (нақшаи солона) таҳия менамояд, ки дар он объекти аудит (зерсохторҳои объект), намудҳои фаъолияти он, мавзӯ, мақсад ва давраи аудит, инчунин муҳлати гузарондани аудит нишон дода мешаванд.

6. Нақшаҳои стратегӣ ва солонаи аудит аз қониби аъзои ҳайати мушовара ва сардори раёсати мустақил таҳия гардида, аз қониби ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб тасдиқ карда мешаванд.

7. Палатаи ҳисоб ҳуқуқ дорад бо супориши Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, дархости мақомоти қонунгузор ё иҷроия, инчунин бо қарори асосноки мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар доираи парвандаи ҷиноятии оғозгардида ва таъйиноти суд чорабиниҳои ғайринақшавӣ гузаронад.

Моддаи 33. Марҳилаҳои чорабиниҳои аудитори Палатаи ҳисоб

1. Палатаи ҳисоб чорабиниҳои аудитори иборат аз марҳилаҳои зеринро амалӣ менамояд:

1) омодагӣ ба чорабиниҳои аудитори;

2) гузарондани чорабиниҳои аудитори дар объекти аудит;

3) омода намудани ҳисобот, хулоса ва тавсия аз натиҷаи аудит.

2. Палатаи ҳисоб сифати чорабиниҳои аудитори, инчунин татбиқи натиҷаҳои аудит ва тавсияҳоро ҷиҳати баргараф намудани камбудҳои муайянгардида назорат менамояд.

3. Ҳангоми муайян намудани мавзӯ ва намуди чорабинии аудиторӣ, ки дар асоси баҳодихӣ амалӣ мешавад, Палатаи ҳисоб меъёрҳои зеринро ба инобат мегирад:

- 1) муҳимияти мавзӯи чорабинии аудиторӣ;
- 2) дараҷаи хавф, ки ба фаъолияти объект хос аст;
- 3) муҳлати аз лаҳзаи анҷом ёфтани чорабинии қаблӣ гузашта;
- 4) ҳаҷми воситаҳои бучетии ба объекти аудит ё барномаи мазкур ҷудогардида;
- 5) камбудихо дар низоми идоракунии дохилӣ, ки дар ҷараёни аудити қаблӣ аз ҷониби Палатаи ҳисоб ё мақомоти назоратии дигар муайян карда шудаанд.

4. Барои ҳар як чорабинии аудиторӣ барнома таҳия ва тасдиқ гардида, дар асоси фармоиши раиси Палатаи ҳисоб оид ба гузарондани аудит ва дар муҳлати муайянгардида амалӣ карда мешавад.

Моддаи 34. Даврияти гузарондани аудит

1. Ташҳиси лоиҳаи бучети давлатӣ барои соли молиявии навбатӣ ва дурнамои нишондиҳандаҳои он барои ду соли минбаъда, аудити ҳисоботи маҷмуии солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои бучети давлатӣ дар соли молиявии гузашта, ҳисоботи молиявии маҷмуии солонаи тақсимкунандагони асосии воситаҳои бучетӣ, лоиҳаҳои сармоягузорӣ, барномаҳои давлатӣ ва аудити объектҳои дорои аҳамияти ҷумҳуриявӣ, ҳамасола гузаронда мешавад.

2. Аудити фаъолияти субъектҳои хоҷагидори давлатӣ ва гирандагони воситаҳои бучетӣ на камтар аз як маротиба дар ду сол гузаронда мешавад.

Моддаи 35. Усулҳои амалигардонии чорабиниҳои аудиторӣ Палатаи ҳисоб

1. Усулҳои амалигардонии чорабиниҳои аудиторӣ аз гузарондани аудит, таҳлил, ташҳис, таҳқиқ, арзёбӣ, санҷиш ва мониторинг иборат аст.

2. Аудит бо мақсади арзёбии ҳамаҷонибаи фаъолияти объекти аудит гузаронда мешавад, ки дар арзёбии ҳуҷҷатӣ ва воқеии қонунӣ будани амалиёти молиявӣ ва хоҷагидорӣ амалигардида, эътимоднокӣ ва дурустии инъикоси онҳо дар ҳисоботи муҳосибӣ (молиявӣ) ва бучетӣ ифода меёбад.

3. Таҳлил бо мақсади омӯзиши ҷанбаҳо, махсусиятҳо, қисмҳои таркибии мавзӯи фаъолияти объекти аудит ва ба низом даровардани натиҷаҳои он амалӣ карда мешавад.

4. Таҳқиқ бо мақсади таҳлил ва арзёбии ҳолати соҳаи муайяни фаъолияти объекти аудит анҷом дода мешавад.

5. Фаъолияти ташҳисӣ таҳлилӣ бевосита дар ҷараёни гузарондани чорабиниҳои ташҳисӣ таҳлилӣ оид ба масъалаҳои муҳими низоми молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ташаккул ва иҷрои бучети давлатӣ, инчунин ба воситаи омӯзиши сабабу оқибатҳои вайронкуниҳо ва камбудихо, ки дар натиҷаи чорабиниҳои гузарондашудаи ташҳисӣ таҳлилӣ муайян гардидаанд, амалӣ карда мешавад.

6. Оид ба натиҷаҳои ташҳис, таҳлил ва таҳқиқ хулоса тартиб дода мешавад.

7. Санҷиш бо мақсади тадқиқи ҳуҷҷатии амалҳо (амалиётҳо)-и алоҳида ё самти муайяни фаъолияти молиявии объекти аудит дар давраи муайян гузаронда шуда, хусусияти фаврӣ дорад ва оид ба натиҷаи он санад тартиб дода мешавад.

8. Мониторинг барои ҷамъоварӣ ва таҳлили иттилоот дар бораи мавзӯ ва фаъолияти объекти аудит мунтазам гузаронда мешавад.

9. Палатаи ҳисоб натиҷаи аудити гузарондашударо таҳлил карда, сабабу оқибатҳои ихтилоф ва қоидавайронкуниҳои муайяншударо дар раванди ташаккул ва иҷрои даромадҳо ва хароҷоти бучети давлатӣ, фондҳои мақсадноки давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон тадқиқ ва ҷамъбаст менамояд.

10. Фаъолияти иттилоотии Палатаи ҳисоб тавассути фиристодани ҳисобот ва хулоса ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба натиҷаи аудити гузарондашуда ва мунтазам пешниҳод намудани иттилоот дар бораи фаъолияти худ ба воситаҳои ахбори омма амалӣ карда мешавад.

Моддаи 36. Огоҳкунӣ дар бораи аудити гузарондашаванда

1. Палатаи ҳисоб оид ба иҷрои нақшаи чорабиниҳои аудиторӣ ба роҳбари объекти аудит ба таври хаттӣ хабар дода, ҳуқуқ дорад чиҳати омӯзиш ва арзёбии пешакӣ ҳуччатҳои дахлдори муҳосибия молиявӣ ва омори дархост намояд ва онҳоро гирад.

2. Палатаи ҳисоб на дертар аз 5 рӯзи корӣ роҳбари объекти аудитро дар бораи санаи оғози аудит ва давомнокии он расман огоҳ менамояд.

3. Роҳбарияти объекти аудит пас аз гирифтани дархост ва огоҳинома уҳдадор аст барои омӯзиш ҳуччатҳои дархостшударо пешниҳод намуда, чиҳати таъмини шароити мувофиқи корӣ ба корманди Палатаи ҳисоб, инчунин дастрас намудани маълумоти зарури, ки ба мақсад ва мавзӯи аудит бевосита алоқаманд аст, чораҳо андешад.

4. Агар сараудитори барои аудити мазкур масъул бо асосҳои кофӣ зарур шуморад, ки огоҳкунии пешакӣ барои расидан ба мақсади аудит халал расонда метавонад, огоҳкунии пешакӣ анҷом дода намешавад. Дар ин сурат сараудитор ба роҳбари объекти аудит мактуби раиси Палатаи ҳисобро дар бораи гузарондани аудит бо талаби бетаъхир андешидани чораҳо вобаста ба пешниҳоди ҳуччатҳо ва иттилооти зарурӣ месупорад.

Моддаи 37. Ҳуқуқ ва уҳдадорихои роҳбари объекти аудити Палатаи ҳисоб

1. Роҳбари объекте, ки дар он аудит гузаронда мешавад, ҳуқуқ дорад:

1) бо сана, номгӯи мавзӯ, давра ва давомнокии чорабиниҳои аудиторӣ, натиҷаи он, ҳулоса ва тавсияҳо (агар мавҷуд бошанд) шинос шавад;

2) ба огоҳиномаи хаттӣ оид ба ҳама гуна тағйирот дар муҳлат ё тамдиди он шинос шавад ва дар ҳолати беасос будан тибқи тартиби муқарраргардида ба суд муроҷиат кунад;

3) ба корманди Палатаи ҳисоб, ки ҳуччати дахлдорро барои гузарондани аудит пешниҳод накардааст, дастрасиро ба ҳуччатҳо ва маълумоти дигар иҷозат надихад;

4) ҷуброни зарари дар натиҷаи ғайриқонунии корманди Палатаи ҳисоб расонидашударо талаб намояд;

5) оид ба амали ғайриқонунии корманди Палатаи ҳисоб ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва раиси Палатаи ҳисоб хабар диҳад.

2. Роҳбари объекте, ки дар он аудит гузаронда мешавад ё шахсони мансабдори он уҳдадоранд:

1) ба корманди Палатаи ҳисоб маълумот ва ҳуччатҳои дархостшударо дар давраи гузарондани аудит пешниҳод намуда, эътимодноқӣ, дурустӣ ва пуррагии онро таъмин намоянд;

2) ба ғайриқонунии корманди Палатаи ҳисоб даҳлат накунанд, ӯро ба иштибоҳ наандозанд, ба чараёни аудит халал нарасонанд ё доираи онро маҳдуд накунанд;

3) ба корманди Палатаи ҳисоб барои гузарондани аудит ва омӯзиши ҳуччатҳо дар вақти корӣ, бе қатъ намудани ғайриқонунии объекти аудит, иҷозат диҳанд;

4) тавсияи Палатаи ҳисобро мавриди баррасӣ қарор дода, дар муҳлати то як моҳ аз чораҳои андешидашуда тариқи хаттӣ хабар диҳанд.

3. Роҳбари объекти аудит ё шахсони мансабдори он барои пешниҳод накардани маълумот ва ҳуччатҳо ё эҷоди монеаҳо барои сари вақт пешниҳод кардани иттилоот ё ҳуччатҳои зарурии дархосткардаи Палатаи ҳисоб, инчунин пешниҳоди маълумоти бардурӯғ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 38. Ҷалб кардани коршиносони беруна

1. Палатаи ҳисоб барои мусоидат дар гузарондани чорабиниҳои аудиторӣ хангоми зарурат ба дониши махсус дар соҳаи илм, техника, фарҳанг ё касбу ҳунар метавонад аз хизматрасонии коршиносони беруна ва мутахассисони мақомоти давлатӣ истифода барад.

2. Маблағи хизматрасонии коршиносони беруна аз ҳисоби сметаи хароҷоти Палатаи ҳисоб пардохт карда мешавад.

3. Интиҳоби коршиносони беруна мутобики тартиби тасдиқнамудаи ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб амалӣ карда мешавад.

Моддаи 39. Методологияи аудит

1. Палатаи ҳисоб барои амалигардонии ғайриқонунии аудиторӣ методологияи мувофиқ ва стандартҳои аудитро, ки санадҳои меъёрии дохилӣ ба шумор мераванд, аз ҷумла:

1) стандартҳои аудит бо назардошти таҷрибаи пешрафтаи байналмилалӣ ва стандартҳои байналмилалӣ дар соҳаи аудит ва ҳисоботи молиявӣ;

2) қоидаҳои таъбиқи стандартҳои аудит, тартиби ташкил ва амалӣ намудани ҷорабиниҳои аудиторӣ;

3) стандарт ва тартиби банақшагирӣ, ташкил ва амалӣ намудани фаъолияти аудиторӣ, омода намудани ҳисобот ва хулоса аз натиҷаи аудитро мустақилона бо тартиби пешбинишуда ба ҳар намуди аудит муқаррар менамояд.

2. Иҷрои талаботи методологияи аудит ва стандартҳои аудит барои кормандони Палатаи ҳисоб ҳатмӣ мебошад.

Моддаи 40. Ҳуқуқ ва уҳдадорихои корманди Палатаи ҳисоб ҳангоми гузарондани аудит, дастрасӣ ба ҳуҷҷатҳо ва баргараф намудани камбудихои муайянгардида

1. Аудит аз тарафи кормандони Палатаи ҳисоб гузаронда мешавад, ки ба он сараудитор ё сардори раёсати мустақил роҳбарӣ менамояд.

2. Корманди Палатаи ҳисоб ҳангоми иҷрои ваколатҳои худ, дар сурати доштани ҳуҷҷати тасдиқкунандаи иҷозат (фармоиш ё шаҳодатнома), барои гузарондани аудит ҳуқуқ дорад:

1) ба анбор, иншооти нигоҳдорӣ, биноҳои саноатӣ ва биноҳои дигар, мақомоти давлатӣ, қисмҳо ва воҳидҳои низомӣ, инчунин корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигаре, ки аз бучети давлатӣ маблағгузорӣ мешаванд ё захираҳои давлатиро истифода менамоянд, бо риояи тартиби муқарраргардида ворид шавад;

2) ба ҳуҷҷатҳои аввалия, ки фаъолияти молиявӣ ва хоҷагидориро инъикос мекунанд, феҳристҳои бақайдгирӣ, тавозун ва суратҳисобҳо, маводи оморӣ, санаду хулосаи мақомоти назоратӣ ва воҳидҳои аудити дохилӣ, сметаҳои харочотӣ, қарордодҳо, фармонҳо, фармоишҳо ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, мукотибот ва ҳуҷҷатҳои корӣ, ҳомилҳои қоғазӣ ва электронӣ, ки нусхаи асл ба шумор мераванд ва ҳуҷҷатҳои дорои сирри давлатӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшаванда, бо риояи қонун, дастрасии бемаҳдуд дошта бошад;

3) дар ҳолати зарурӣ аз шахсони масъули объекти аудит тавзеҳоти шифоҳӣ, хаттӣ ва маълумотро оид ба масъалаҳои марбут ба ин аудит гирад;

4) дар ҳолатҳои ҷой доштани хавфи чиддии мавҷудияти қоидавайронкунӣ бо огоҳии сараудитори самти фаъолият дар асоси фармоиши раиси Палатаи ҳисоб ё муовини раис корманд метавонад муваққатан нусхаи аслии ҳуҷҷатҳо, аз ҷумла бастаи ҳуҷҷатҳои дорои маълумоти дахлдорро гирад. Дар ин ҳолат ба объекти аудит бояд рӯйхати иттилоот ва таҷҳизоти гирифташуда, инчунин нусхаи ҳуҷҷатҳо пешниҳод карда шаванд;

5) нигоҳдории арзишҳои моддии объекти аудитро, новобаста ба он ки дар бинои ҳуди объект ё дар нигоҳдорӣ ё истифодаи объекти дигар мебошанд, мавриди арзёбӣ қарор диҳад;

6) вобаста ба арзёбии истифодаи мақсаднок ва самараноки воситаҳои бучетӣ ва захираҳои давлатӣ дар корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ки маблағҳои бучетиро истифода менамоянд, дар ҳолати ҷой доштани хавф ва камбудихои молиявӣ аудити мутақобила гузаронад;

7) аз шахсони масъул тавзеҳот ва маълумоти заруриро вобаста ба аудит гирад, инчунин пешниҳоди маълумотро дар шакли ҷадвал ва рӯйхати ҳуҷҷатҳои ба мавзӯи аудит дахлдор талаб намояд.

3. Агар шахси масъули объекти аудит, ки дар он Палатаи ҳисоб аудит мегузаронад, барои пешниҳоди ҳуҷҷатҳои дархостшуда ва дастрасӣ ба онҳо ба корманди ваколатдори Палатаи ҳисоб монёе шавад, корманди ваколатдор оид ба ин ҳолат ҷавобро роҳбарияти худро дар шакли хаттӣ огоҳ месозад.

4. Корманди Палатаи ҳисоб пас аз анҷоми аудит бояд роҳбари объектро аз натиҷаи аудит шинос намуда, дар мавриди розӣ будани ӯ бо хулоса ва натиҷаи аудит, дар ҳисобот ва хулосаи аудит имзои худро гузорад. Ҳангоми розӣ набудани роҳбари объект бо натиҷаи аудит, рад кардани баимзорасонии ҳисобот ва хулосаи аудит корманди барои гузарондани

аудит масъул бо иштироки аъзои комиссия санад тартиб дода, дар он имзо мегузоранд. Роҳбари объект бояд ба таври хаттӣ сабаби рад кардани баимзорасонии ҳисобот ва хулосаи аудитор асоснок намояд.

5. Агар аз роҳбарияти объекте, ки дар он аудит гузаронда шудааст, то муҳлати муқарраршуда ба эроду тавсияҳо ҷавоб пешниҳод нагардад ё он мақсади худро дар бораи пурра ё қисман ислоҳ кардани камбудихои муайянгардида изҳор намояд, дар ин маврид сараудитор нусхаи хотимавии хулосаро омода намуда, ба он ҷавоби объекти аудитшударо (агар он мавҷуд бошад) замима мекунад ва онро барои баррасӣ ба ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб пешниҳод менамояд.

6. Бо мақсади назорати иҷрои тавсияҳои пешниҳоднамудаи Палатаи ҳисоб ва баргараф намудани камбудихои муайянгардида корманд арзёбии минбаъдаи иҷрои тавсияҳо ва баргараф намудани камбудихоро амалӣ менамояд.

7. Агар корманди Палатаи ҳисоб дар ҷараёни ҷорабиниҳои аудиторӣ муайян намояд, ки тавсияҳои қаблии Палатаи ҳисоб аз тарафи объекти аудит пурра ё қисман иҷро нашудаанд ва камбудихои муайянгардида баргараф нагаштаанд, ӯ дар ин хусус сараудиторро хабардор менамояд ва хулосаи сараудитор оид бо ҳолатҳои мазкур барои баррасӣ ба ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб пешниҳод карда мешавад.

8. Корманди Палатаи ҳисоб ҳангоми иҷрои ваколатҳои худ уҳдадор аст:

1) қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодекси одоби корманди Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон, меъёрҳои эътирофнамудаи байналмилалӣ ва стандартҳои аудити Палатаи ҳисобро риоя намояд;

2) ҳангоми гузарондани ҷорабиниҳои аудиторӣ ба фаъолияти объекти аудит даҳлат накунад;

3) маълумоти дорой сирри бонкӣ ва сирри дигари бо қонун ҳифзшавандаро, ки ба ӯ дар натиҷаи аудит тибқи риояи қонун дастрас шудааст, ифшо накунад. Нисбат ба тамоми маълумоте, ки ҳангоми аудит ба ӯ муайян гардидааст, ҳамчун маълумоти махфӣ муносибат карда, бо корманди объекти аудит танҳо он масъалаҳоро муҳокима намояд, ки ба аудит муносибати мустақим доранд;

4) дар сурати дар объекти аудит муайян гардидани ҳолатҳои азониҳудкунӣ ё исрофкорӣ, дар давраи аудит ё дар муҳлати муқарраршуда ҷуброн накардани зарари расондашуда фавран санад тартиб дода, бо гузориши хаттӣ маводи ҷорабиниҳои аудиториро барои ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ фиристодан ба роҳбарият пешниҳод намояд.

Моддаи 41. Хулосаи аудиторӣ

1. Хулосаи аудиторӣ дар асоси далелҳои аз натиҷаи аудит ҷамъовардашуда оид ба ҳисоботи солонаи молиявӣ, эътимоднокӣ ва ҳолисона будани вазъи молиявӣ, мутобикати фаъолияти объекти аудит ба талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва самаранокии он таҳия гардида, аз ҷониби ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб тасдиқ карда мешавад.

2. Хулосаи Палатаи ҳисоб оид ба асоснокии лоиҳаи бучети давлатӣ ва ҳисоботи маҷмуии солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои бучети давлатӣ тибқи стандартҳои аудити Палатаи ҳисоб таҳия ва пешниҳод карда мешаванд.

Моддаи 42. Уҳдадорӣ барои иҷрои талаботи қонунии корманди Палатаи ҳисоб

Талаботи қонунии корманди Палатаи ҳисоб вобаста ба иҷрои ваколатҳои хизматӣ ҳангоми гузарондани аудит ва ҷорабиниҳои ташхисию таҳлилий барои мақомоти давлатӣ, инчунин корхона, муассиса ва ташкилотҳои дигар, новобаста ба тобеият ва шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ҳатмӣ мебошад.

Моддаи 43. Тартиби нигоҳдории ҳуҷҷатҳо

Муҳлат ва шароити нигоҳдории нусхаҳои аслии хулоса, ҳисобот ва ҳуҷҷатҳои дигари аудиторӣ аз ҷониби Палатаи ҳисоб тибқи Қонуни мазкур ва қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

БОБИ 6. ФАЪОЛИЯТИ МОЛИЯВИИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ

Моддаи 44. Маблағгузориҳои Палатаи ҳисоб

1. Палатаи ҳисоб аз ҳисоби бучети ҷумҳуриявӣ ва манбаъҳои дигари бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манънагардида маблағгузорӣ карда мешавад.

2. Палатаи ҳисоб ҳамасола лоиҳаи сметаи хароҷоти фаъолиятро мустақилона таҳия менамояд.

Моддаи 45. Молу мулки Палатаи ҳисоб

Бино, воситаҳои нақлиёт, иншооти коммуникатсионӣ ва молу мулки давлатии дигаре, ки барои таъмини фаъолияти Палатаи ҳисоб заруранд ва таҳти идораи оперативии Палатаи ҳисоб қарор доранд, наметавонанд бо мақсадҳои дигар истифода шаванд.

БОБИ 7. ҲАМКОРИИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ БО МАҚОМОТИ ДАВЛАТӢ ВА БАЙНАЛМИЛАЛӢ

Моддаи 46. Ҳамкории Палатаи ҳисоб бо мақомоти давлатӣ

1. Палатаи ҳисоб барои иҷрои вазифаҳои худ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, назоратӣ, вазорату идораҳо ва воҳидҳои аудити дохилӣ дар ташкилотҳои бахши давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти андоз ва гумрук ҳамкорӣ менамояд.

2. Барои амалӣ намудани ҷунин ҳамкорӣ Палатаи ҳисоб ҳуқуқ дорад тамоми хуччатҳои зарурӣ, хулосаҳои мақомоти назоратӣ ва аудити дохилоро ба даст оварад, бо кормандони онҳо машварат гузаронад ва мубодилаи маълумот намояд.

Моддаи 47. Ҳамкории байналмилалии Палатаи ҳисоб

1. Палатаи ҳисоб дар доираи ваколатҳои худ бо тартиби муқарраргардида ҳамкории байналмилалиро бо мақомоти аудити давлатҳои дигар амалӣ менамояд.

2. Барои ноил шудан ба ин ҳадаф Палатаи ҳисоб метавонад:

1) дар расондани ёрии бевоситаи иттилоотӣ, ташкилӣ, ҳуқуқӣ ва ёрии дигар, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ё шартномаҳои байналмилалӣ манъ накардаанд, ширкат варзад;

2) омӯзиши таҷрибаи пешқадами мақоми аудити давлатҳои хориҷӣ, расондани кумак ва истифодаи он дар тақмили ихтисоси кормандон, инчунин таҳқиқоти илмӣ дар соҳаи аудити берунаро амалӣ намояд;

3) бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаҳои созишномаҳои байналмилалиро ба имзо расонад ва ба созишномаҳо тағйиру иловаҳо ворид намояд;

4) ҳамкориҳои дигари пешбиниамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистонро амалӣ намояд.

БОБИ 8. ҲИСОБОТДИҲӢ ОИД БА ФАЪОЛИЯТИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ

Моддаи 48. Ҳисоботи солона оид ба фаъолияти аудитории Палатаи ҳисоб

Палатаи ҳисоб ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон то 1 апрели соли молиявии навбатӣ оид ба фаъолияти аудитории худ ҳисоботи ҷамъбасти пешниҳод менамояд.

Моддаи 49. Ҳисоботи махсус

Палатаи ҳисоб ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои, ки қабули чораҳои таъхирнопазирро талаб менамоянд, хулосаҳои аудиторӣ пешниҳод менамояд.

Моддаи 50. Ҳисоботи солона оид ба фаъолияти Палатаи ҳисоб

1. Палатаи ҳисоб ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон то 1 апрели соли молиявии навбатӣ ҳисобот дар бораи фаъолияти Палатаи ҳисоб пешниҳод менамояд.

2. Ҳисоботи мазкур маълумоти зеринро дар бар мегирад:

1) масъалаҳои кадрӣ;

2) тақмили ихтисоси кормандон;

3) тақмили методологӣ;

4) татбиқи технологияҳои иттилоотӣ;

5) масъалаҳои маблағгузори Палатаи ҳисоб.

Моддаи 51. Нашри ҳисоботи аудиторӣ

Палатаи ҳисоб тибқи талаботи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоботи аудитории худро дар воситаҳои ахбори омма нашр мекунад, аз ҷумла дар сомони расмии худ ҷойгир менамояд.

БОБИ 9. АУДИТИ ҲИСОБОТИ СОЛОНАИ МОЛИЯВӢ ВА БАҲОДИҲИИ СИФАТИ АУДИТИ ПАЛАТАИ ҲИСОБ

Моддаи 52. Аудити ҳисоботи солонаи молиявии Палатаи ҳисоб

1. Фаъолияти молиявии Палатаи ҳисоб дар ду сол як маротиба аз ҷониби ширкати аудитории касбӣ, ки онро комиссия аз рӯи натиҷаи озмун интихоб мекунад, мавриди аудити молиявӣ қарор дода мешавад. Комиссияро раиси Палатаи ҳисоб дар ҳайати на кам аз панҷ нафар таъсис медиҳад.

2. Вазифаҳои ширкати аудитории касбӣ омода кардани хулоса оид ба арзёбии риояи санадҳои меъёрии ҳуқуқии дахлдор ҳангоми хароҷоти воситаҳои бучетӣ дар Палатаи ҳисоб мебошад.

3. Хулосаи ширкати аудитории касбӣ дар ҷаласаи ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб баррасӣ карда мешавад.

4. Пардохти ҳаққи хизматрасонии ширкати аудитории касбӣ аз ҳисоби маблағҳое, ки дар сметаи хароҷоти Палатаи ҳисоб пешбинӣ шудаанд, амалӣ карда мешавад.

Моддаи 53. Баҳодихии мустақили берунаи сифати аудити гузарондаи Палатаи ҳисоб

1. Ба сифати аудите, ки Палатаи ҳисоб гузарондааст, на камтар аз як маротиба дар панҷ сол бо тартиби муқаррарнамудаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳо дода мешавад.

2. Баҳодихӣ аз ҷониби аудити байналмилалӣ берунаи давлатӣ, ки ваколаташ ба Палатаи ҳисоб баробар аст, гузаронда шуда, хулосаи он ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод мегардад.

БОБИ 10. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 54. Ҷавобгарӣ барои риояи нақардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риояи нақардани талаботи Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 55. Аз эътибор соқит донишани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон" аз 28 июни соли 2011 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2011, №6, мод. 460; с. 2017, №5, қ.1, мод. 282, мод. 283) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 56. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе,
аз 22 июни соли 2023, № 1977

Эмомалӣ Раҳмон